

2020

SANSKRIT

(Major)

Paper : 6.3

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions : 1×3=3

निम्नलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं प्रदेयम्—

- (a) Who was the original propounder of the science of life?

आयुर्वेदस्य प्रथमोपस्थापकः कः?

- (b) What is the time period of Caraka?

चरकस्य स्थितिकालः कः?

- (c) How many Sthānas are there in the Caraka-saṁhitā?

चरकसंहितायां कति स्थानानि सन्ति?

(2)

2. Define गुण (quality) as you find in the *Caraka-saṁhitā*. 2

चरकसंहितानुसारं गुणस्वरूपं प्रतिपादनीयम्।

3. Answer any three of the following : 5×3=15

अधस्तनेषु प्रश्नत्रयं समाधेयम्—

(a) Mention the names of फलिनि द्रव्यस.

फलनिद्रव्याणां नामानि लिखत।

(b) Define द्रव्य (matter) as you find in the *Caraka-saṁhitā*.

चरकसंहितानुसारं द्रव्यलक्षणं लेखनीयम्।

(c) Discuss सामान्य and विशेष Siddhānta (generic concomitance and variant factor) as per your text.

अधीतग्रन्थदिशा सामान्य-विशेषयोः सिद्धान्तः विवेचनीयः।

(d) Mention the qualities of वात.

वातगुणानामुल्लेखः कार्यः।

4. Explain with reference to the context any two of the following : 10×2=20

अधस्तनेषु ससन्दर्भं पद्यद्वयं व्याख्यायताम्—

(a) हिताहितं सुखं दुःखमायुस्तस्य हिताहितम्।

मानं च तच्च यत्रोक्तमायुर्वेदः स उच्यते॥

(3)

(b) तदेव युक्तं भैषज्यं यदारोग्याय कल्पते।
स चैव भिषजां श्रेष्ठो रोगेभ्यो यः प्रमोचयेत्॥

(c) सत्त्वमात्मा शरीरं च त्रयमेतत्त्रिदण्डवत्।
लोकस्तिष्ठति संयोगात्तत्र सर्वं प्रतिष्ठितम्॥

5. Fill in the blanks : 1×4=4

रिक्तस्थानानि पूरयत—

(a) The computer language can be classified into _____.

स्वयंगणकस्य भाषा _____ विभाजयितुं शक्यते।

(b) RAM stands for _____.

RAM इत्युक्ते _____।

(c) Three fields where computer technology is being used are _____, _____, and _____.

स्वयंगणक-प्रौद्योगिकी क्षेत्रत्रये प्रयुज्यते। तत् क्षेत्रमस्ति _____, _____, अपि च _____।

(d) ROM stands for _____.

ROM इत्युक्ते _____।

6. Answer the following questions : 2×3=6

अधस्तनाः प्रश्नाः समाधेयाः—

(a) Why is memory required in the computer? Explain.

स्वयंगणके स्मृतिः (मेमोरि इति) कथमावश्यकी भवति? विवेच्यताम्।

- (b) Give three examples of output and input devices.

आगम-निर्गमोपकरणयोः उदाहरणत्रयं प्रदेयम्।

- (c) Write a short note on mouse of the computer.

स्वयंगणक-मूषकमधिकृत्य (माउस् इति) एका संक्षिप्ता टिप्पणी विधेया।

7. Answer any *one* of the following :

10

अधोलिखितेषु एकतरः समाधीयताम्—

- (a) Discuss the functioning of Laser printer.

प्रांशुमुद्रकस्य (लेजर प्रिन्टार इति) कार्यपद्धतिः समालोच्यताम्।

- (b) What do you mean by computer software? Describe three types of software and their usages.

कम्प्यूटार-सफ्टयार—इत्यनेन भवान् किं जानाति?
कम्प्यूटार-सफ्टयार इत्यस्य विभागाः प्रयोगाश्च विवेच्यन्ताम्।

★ ★ ★